

Русча – татарча сүзлек

Русско – татарский словарь

Издание второе, переработанное и дополненное
«Таткнигоиздат», Казань, 2001 г.

Ж

жаба гөберле бака, йорт бакасы

жаворонок тургай, сабан тургае

жадный комсыз, ачкүз, саран

жажда сусау, эчәсе килү, тамак кибү; *у меня сильная* ~ мин бик нык сусадым

жакет жакет

жалеть *несов.* 1) (*кого-л. — испытывать жалость*) кызганырга, жәлләргә; 2) (*о чём-л. — сожалеть*) үкенергә; кайгырырга; 3) (*что-л. — беречь*) кызганырга

жалкий кызганыч, аяныч

жалко *см. жаль*

жало//ба 1) шикаять; *подать ~бу шикаять бирергә*; 2) зар, зарлану; *~ваться несов.* зарланырга; *на что вы жалуетесь?* сез нәрсәдән зарланасыз?; *~ваться в суд* судка бирергә

жалость кызгану, жәлләү; *испытывать ~* кызгану хисе кичерергә а *какая ~!* нинди кызганыч!

жаль *в знач. сказ.* кызганыч, жәл; *как ~!* бик кызганыч!; *мне его не ~!* миңа ул жәл түгел!; ~, *что ...* кызганыч, ...

жанр жанр

жар кызу(лык), эссе(лек), ут кебек; *у него ~* ул ут кебек

жара эссе(лек), кызу(лык)

жар//еный кыздырган, кыздырылган; *~ить несов.* кыздырырга, кыздырып пешерергә; *~иться несов.* кыздырылырга, куырылырга

жарк//ий 1) кызу, эссе; *~ая погода* кызу хава; *мне ~о* миңа эссе; *сегодня очень ~о* бүгөн бик эссе; 2) *перен.* кызу, каты, көчле, кайнар; *~ий спор* көчле бәхәс

жаркое *ср.* куырма, куырдак

жаропонижающее *ср.* температура төшерә торган

жатва урак, урак өсте

жать I *несов.* (*быть тесным; пожимать*) кысарга; *туфли жмут* туфлиләр кыса; *жму Вашу руку* кулыгызны кысам

жать II *несов.* (*хлеба*) урырга

ждать *несов.* көтәргә, көтеп торырга

же I *союз* ә, исә; он ..., *я же ...* ул ..., ә мин исә ...

же II *частица* 1) (*усилит.*) соң, инде, бит, ләбаса, ук; *я же знаю* мин беләм бит; *где же это?* кайда соң ул?; *когда же?* кайчан инде? (соң?); 2) (*означает тождество*) ук; үк; *этот же* бусы ук; *тот же* шул ук; *там же* шунда ук; *на том же месте* шул урында ук

жевательн//ый чәйни торган; *~ая резинка* чәйни торган резинка, резинка сагыз

жевать *несов.* чәйнәргә

жела//ние теләк, дәрт; *по собственному ~нию* үз теләге белән; *при всём моём ~нии* мин ничек кенә теләсәм дә ...; *вопреки моему ~нию* минем теләгемә каршы; *исполнить чьё-л. ~ние* кемнәндер теләген үтәргә; **~тельный** кирәкле, көтелгән, теләгән; *было бы ~тельно* яхшы булыр иде; **~ть** *несов.* 1) (*чего-л. хотеть*) теләргә, ...асы, әсе килергә; *я не ~ю его* *видеть* минем аны күрәсем килми; 2) (*что-л., кому-л. — высказывать пожелание*) теләргә; *~ю вам успеха* сезгә уңыш телим; **~ющий** *сущ. м.* теләк белдерүче, теләүче

железа *анат.* биз

железнодорожн//ик тимер юлчы, тимер юлда эшлөүче; **~ый** тимер юл ...ы, е; *~ое сообщение* тимер юл

железн//ый тимер ..., тимер ...ы, е; тимердән ясалган а *~ая дорога* тимер юл; *ехать по ~ой дороге* тимер юл белән барырга; **~о** вәссәлам (хәл ителде)

железобетон тимер-бетон

желт//еть *несов.* саргаерга; **~ок** йомырка сарысы

жёлтый сары

желудо//к ашказаны; **~чный** ашказаны ...ы, е; *~чный сок* ашказаны сыекчасы

жёлудь *м.* имән чикләвеге

жёл//чный 1) үт ...ы, е; *~чный пузырь* үт куыгы, үт капчыгы; 2) *перен.* (раздражительный) зәһәр; **~чь** *ж.* 1) үт, үт суы; 2) *перен.* зәһәр, усаллык

жемчу//г энже; **~жина** энже бөртеге, энже

жен//а хатын; **~атый** өйләнгән; я *~ат* мин өйләнгән; **~иться** *сов.* и *несов.* өйләнергә, өйләнешергә, никахлашырга

жених кияү егете, кыз ярәшкән егет

жен//ский хатын-кыз[лар] ...ы, е; *Международный ~ский день* Халыкара хатын-кызлар көне; *~ские болезни* хатын-кыз авырулары; *~ская консультация* хатын-кызлар консультациясе;

~ственный мөлаем, хатын-кызларга хас, хатын-кыз табигатьле; **~щина** хатын, хатын-кыз

жереб//ёнок (*до года*) колын, колкай; (*от одного до двух*) кырыкмыш тай; (*до трёх лет*) тай; **~ец** айгыр

жеребьёвка шобага (жирәбә) салу; таяк тоту

жертв//а корбан; *при аварии были [человеческие] ~ы* юл һәлакәтендә кешеләр дә үлдә; *стать ~ой несчастного случая* һәлакәт корбаны булырга; *принести (что-л.) в ~у* (нәрсәне булса да) корбан итәргә; **~овать** *несов.* 1) (*что-л. — отдавать*) корбан итәргә; бүләк итеп бирергә; 2) (*кем-л., чем-л.*) корбан итәргә, аямаска; **~овать собой** үзен корбан итәргә; *по~ование* иганә

жест 1) ишарә, ым; 2) *перен.* кыланыш

жёстк//ий 1) каты; 2) *перен.* кырыс, каты; *~ие условия* кырыс шартлар

жесток//ий каты күңелле (бәгырьле), шәфкатьсез, рәхимсез, аяусыз; **~ость** шәфкатьсезлек, рәхимсезлек, аяусызлык, кансызлык

жесть *ж.* калай

жечь *несов.* яндырырга, кыздырырга, көйдерергә; *солнце жжёт* кояш кыздыра

жив//ой 1) тере, исән, исән-сау; *он[а] ещё жив[а]* ул әле исән; *остаться в ~ых* исән калырга; 2) (*оживлённый*) жанлы; *~ая беседа* жанлы әңгәмә а *~ые цветы* тере чөчәкләр; *~ая изгородь* үсемлек киртә (койма)

живопис//ец рәссам; **~ный:** *~ное полотно* рәсем; *~ный вид* матур күренеш

живопись рәсем сәнгате

живот эч, корсак, карын

животновод терлекче, малчы; **~ство** терлекчелек, терлек асраучылык; **~ческий** терлекчелек ...ы, е; *~ческая ферма* терлекчелек фермасы

животное *ср.* тереклек иясе; хайван

жидк//ий 1) сыек; 2) (*слабый — о чае, кофе*) сыек; 3) (*редкий — о растительности, о волосах*) сирәк; **~ость** сыеклык, сыекча

жизненн//ый тормыш ...ы, е, тереклек ...ы, е; *~ый уровень* тормыш дәрәжәсе; *~ый опыт* тормыш тәжрибәсе; *~о (нареч.) важный* тормыш өчен бик (үтә) мөһим

жизне//радостный шат (көр) күңелле; **~способный** яшәүгә сәләтле

жизн//ь *ж.* 1) тормыш; *общественная ~ь* ижтимагый тормыш; *личная ~ь* шәхси тормыш; *условия ~и* тормыш шартлары; 2) гомер, яшәеш; *всю [свою] ~ь* бөтен гомерен(ә); *в ~и* гомерендә дә; *раз в ~и* гомерендә бер тапкыр; *ради ~и на земле* жирдәге яшәеш хакына

жил//а тамыр, кан тамыры; **~ы** *мл.* кан тамырлары

жилет жилет; *вязаный* ~ бэйлэгэн жилет

жилец фатирчы, почмакта торучы, кешедә торучы

жилищ//е торак; **~ный** торак ...ы, е; *~ное строительство* торак төзелеше; *~ные условия* торак шартлары

жил//ой торак ..., тору ...ы, е; *~ой дом* торак йорт; *~ые комнаты* тору бүлмәләре

жир май; *без ~а* майсыз; **~ный** майлы

житель торучы, яшәүче; **жители** *мн.* торучы (яшәүче) халык; *городской* ~ шәһәрдә торучы; *сельский* ~ авылда торучы; **~ство** тору, яшәү; *постоянное (временное) место ~ства* даими (вакытлы) яшәү урыны

жить *несов. (существовать, где-л. проживать)* яшәргә, торырга, гомер итәргә; *~ в городе* шәһәрдә яшәргә; *~ своим трудом* үз көчең белән яшәргә; *где вы живёте?* сез кайда торасыз?

жмуриться *несов.* күзләрне кысарга

жокей жокей

жонглёр жонглёр

жреби//й шобага, жирәбә; *бросить ~й* шобага (жирәбә) салырга; *по ~ю* жирәбә буенча

жужжать *несов.* жуылдарга; бызылдарга; безелдәргә

жук коңгыз

журавль *м.* торна

журнал журнал; **~ист** журналист; **~истка** журналист хатын (кыз); **~ный** журнал(лар) ...ы, е; *~ный столик* журналлар өстәле

жюри *ср. нескл.* жюри; *член* ~ жюри әгъзасы